

قرآن هزار و چهارصد آیه راجع به معاد دارد/ اعمال بد ما آتش جهنم ماست

به گزارش خبرگزاری مهر، متن درس اخلاق اخیر آیت الله مظاهری در پی می آید؛

آیت الله مظاهری در درس اخلاق اخیر خود گفت: آتش جهنم را کسی برای شما نساخته، بلکه خودتان برافروخته‌اید. در دنیایان کاری کردید که آتش جهنم در آخرت شده است. «ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أُيَّدِيكُمْ».

به گزارش خبرگزاری مهر، متن درس اخلاق اخیر آیت الله مظاهری در پی می آید؛

هفته گذشته گفتیم این اعمال ما منقسم می‌شود به سه قسم؛ قسم اول اینکه اعمال ما اگر خوب است، پروردگار عالم پاداش خوبی به ما عنایت می‌کند و عمده هم راجع به رابطه با خدا و رابطه با مردم است. پاداش پروردگار عالم هم مثل خودش خیلی بزرگ است. ممکن است یک ذره‌ای را پاداش بهشت عنایت کنند. پروردگار عالم چون خود بزرگ است، نگاه به اعمال ما نمی‌کند، بلکه به خود نگاه می‌کند و پاداش می‌دهد و پاداش او بهشت است. اگر اعمال ما بد باشد، کیفر دارد، کوچک باشد یا بزرگ باشد؛ و اگر این اعمال ما زیاد باشد و توبه از آن اعمال نشود، جهنم دارد و جهنم خدا هم مثل خدا خیلی بزرگ است. ممکن است به واسطه ذره‌ای، انسان جهنمی شود و چون خدا بزرگ است، بخواهیم یا نخواهیم، «أَشَدُّ الْمُعَاقِبِينَ» می‌شود. لذا گفتم در اول دعای افتتاح که در شب‌های ماه رمضان خوانده می‌شود و در آن دعا می‌خوانیم: «أَتُكَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ فِي مَوْضِعِ الْعَقْوِ وَالرَّحْمَةِ وَأَشَدُّ الْمُعَاقِبِينَ فِي مَوْضِعِ التَّكَالِ وَالْتَّقِيَةِ» اگر رحمت باشد، بزرگ است و اگر نقمت باشد، بزرگ است. این بحث هفته گذشته بود.

اما بحث امشب قسم دوم اعمال است و آن این است که حساب پاداش و کیفر نیست، بلکه حساب خود درست کردن است. یعنی مائیم که بهشت می‌سازیم و مائیم که جهنم می‌سازیم. اعمال ماست که خیر دنیا به ما می‌دهد و اعمال ماست که بلاهای بزرگ در دنیا به ما می‌دهد. چه خوش گفته است که:

آنچه می‌کاری همه روزه بنوش

آنچه می‌بافی همه روزه بیوش

این سخن‌های چو مار و کژدمت

مار و کژدم می‌شود گیرد دمت

وقتی بهشتیان به بهشت رفتند، خطاب می‌شود: «كُلُوا وَ اشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَقْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ» اینها را خودت در دنیا ساخته‌ای. این نعمت‌های بزرگ را که الان از آن استفاده می‌کنید، خود در دنیا ساخته‌اید. لذت ببرید و بیاشامید و نوش‌جانان، اینها برای خود شماست و خود شما بهشت را درست کرده‌اید. همین حرف در جهنم نیز زده می‌شود. ظاهراً آن را هم خدا می‌گوید. پروردگار عالم در قیامت با بنده‌هایش حرف می‌زند. گاهی حرف‌های خوب و گاهی حرف‌های خیلی تهدیدآمیز. لذا پروردگار عالم به بهشتیان می‌فرماید: «كُلُوا وَ اشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَقْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ» و به جهنمیان می‌فرماید: «ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أُيَّدِيكُمْ»

اگر آتش جهنم است، این آتش جهنم را کسی برای شما نساخته، بلکه خودتان برافروخته‌اید. در دنیایان کاری کردید که آتش جهنم در آخرت شده است: «ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أُيَّدِيكُمْ».

اگر آتش جهنم هست، ما با اعمالمان می‌سازیم. اعمال در دنیای ما آتش جهنم در آخرت ماست. اعمال خوب ما در دنیا، بهشت در آخرت ماست و نظیر این دو آیه‌ای که خواندم در قرآن زیاد است. شاید بیش از صد آیه در قرآن راجع به این مطلب هست که اعمال ما در آخرت، بهشت ماست یا جهنم ما در آخرت، اعمال دنیای ماست. اگر اعمال ما جدا اعمال خوبی باشد، بهشت است و اگر اعمال بدی باشد، جهنم است. خدا می‌گوید: «كُلُوا وَ اشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَقْتُمْ»، شاید معنایش این است که متت سرتان نمی‌گذارم و خودتان این بهشت را درست کرده‌اید.

آن آیه شریفه که می‌فرماید: «ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ أَيْدِيكَمْ»، شاید این اشاره را داشته باشد که از من گله نداشته باشید و خودتان آتش جهنم را درست کرده‌اید.

راجع به بلاهای دنیا نیز خیلی آیه داریم که این بلاهایی که برای ما هست، خودمان برای خودمان درست می‌کنیم: «وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ»

می‌فرماید: یا رسول الله! برای مردم مثال بزن که دهی آباد بود. هم امنیّت داشتند و هم نعمت فراوان بود. خوش و خرم بودند. هم در امان بودند و امنیّت داشتند و هم صددرصد در رفاه بودند؛ اما قدر نعمت‌ها را نشناختند و امنیّت مبدل به ناامنی شد و آن نعمت‌ها هم مبدل به گرانی‌ها و بلاهای بزرگ شد. بعد قرآن می‌فرماید: اینها را ما نکردیم، بلکه خودتان نعمت‌ها را به نعمت مبدل کردید و خودتان نعمت‌ها را به بلا بدل کردید. امنیّت را ناامن کردید و از نعمت‌ها و رفاه نیز خود را به فلاکت انداختید و دنیای مشکلی برای شما شد. کمبودها و گرانی‌ها و بالاخره بدبختی‌ها را به قول شعری که خواندم آنچه الان دارید خود بافته‌اید و آنچه الان دارید خود کاشته‌اید:

آنچه می‌کاری همه روزه بنوش

آنچه می‌بافی همه روزه بیوش

این سخن‌های چو مار و کژدمت

مار و کژدم می‌شود گیرد دمت

باید خیرخواه دیگران باشید و باید زبان‌تان برای دیگران به جز خیر چیزی نخواهد. باید صداقت داشته باشید و باید وفا داشته باشید و بالاخره: «تَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَ التَّقْوَى»

کمک و خیرخواهی برای همه بخواهید. در وقتی چنین کردید، اینها مبدل می‌شود به: «آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً» و الا اگر درنده‌خویی داشتید و غیبت‌ها و تهمت‌ها و شایعه‌ها و پرخاشگری‌ها و آبروی دیگران ریختن داشته باشید، آنچه کاشته‌اید برداشت می‌کنید. این مار و کژدم‌ها در این دنیا بلاها می‌شود و در آخرت آتش جهنم می‌شود. لذا اگر از شما بپرسند از نظر قرآن آتش جهنم چیست؟ باید بگویید اعمال ما آتش جهنم ماست. اگر به شما بگویند نعمت‌های بهشت از کجا پیدا می‌شود، باید بگویید از نظر قرآن، اعمال ماست. اعمال ما بهشت ماست و اعمال ما جهنم ماست. در دنیا همین است و در آخرت نیز همین است: «يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا وَ مَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْتَهَا وَ بَيْتَهُ أَمَدًا بَعِيدًا وَ يُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَ اللَّهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ»

می‌فرماید در روز قیامت هرچه کردی، آنجا حاضر و ناظر است. مار و مور و عقرب و آتش جهنم در آنجا حاضر است. اگر خوب است، بهشت و اگر بد است، جهنم است و بعد قرآن می‌فرماید اگر خوب است، شاد است و اگر بد است، از دو سه جهت بد است. یکی اینکه مورد رحمت خدا واقع نشده است. دوم سرزنش‌ها و رسوایی‌ها دارد و اعمال بدش به رسوایی عجیبی مبدل شده است. قرآن در اینجا این رسوایی را متذکر می‌شود: «وَ مَا عَمِلْتَ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْتَهَا وَ بَيْتَهُ أَمَدًا بَعِيدًا»

می‌گوید ای کاش بین من و اعمال من خیلی فاصله بود و لأقل رسوایی این اعمال را نمی‌دیدم. یعنی به صورت‌های بد و گزنده است و قرآن می‌فرماید که این می‌گوید ای کاش این رسوایی را نداشتی. بعد قرآن یک جمله دارد و می‌فرماید: «وَ يُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَ اللَّهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ»

ای بنده! خدا رؤوف و مهربان است و تو را می‌ترساند، پس بترس. می‌گوید مواظب باش یک دفعه روز قیامت رسوایی اعمال نداشته باشد.

خیلی از بزرگان می‌فرمایند: این نامه عمل به همین معناست. اینکه نامه عمل به دست راست می‌دهند، یعنی اعمال خوب و درخشنده دارد و این اعمال درخشنده سرفرازی در روز قیامت است.

«وَ أَصْحَابُ الْمَشْئَمَةِ» که قرآن می‌گوید: چقدر شومند، یک شومی همین است که اعمال بدی دارند و این اعمال نمایان است و در میان مردم رسوا هستند و به قول قرآن می‌گوید: چه کنم از این رسوایی! بنابراین آتش جهنم یعنی اعمال ما و بهشت یعنی

اعمال ما. در دنیا همین است و در آخرتمان نیز همین است و ذره‌ای کم و زیاد ندارد.

در سورة زلزال که سورة عجیبی است، می‌فرماید: «فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ»

هرکس به اندازه ذره‌ای خوبی کند، نه تنها جزا می‌بیند، بلکه خودش را می‌بیند. به قول حضرت امام «رضوان‌الله‌تعالی‌علیه»، این جمله یَرَهُ، یعنی خودش را می‌بیند.

«وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ» اگر به اندازه ذره‌ای بدی کند، در روز قیامت حاضر است و اگر ذره‌ای خوبی کند در روز قیامت حاضر است. نامه عمل از اعمال ما تشکیل می‌شود و اگر خوب است، شادیم و اگر بد است، ناراحت کننده است و بالاخره اگر بهشت است، اعمال ماست و اگر جهنم است، اعمال ماست و این بحث تجسم عمل در پیش اهل معرفت خیلی حرف دارد. در این باره کتاب‌های زیادی نوشته شده است. در این باره خواب‌ها از اهل دل‌ها خیلی دیده شده است. احتمالش هم بس است که ما تنبه پیدا کنیم. حتی اگر یک درصد احتمال باشد که این بحث امشب ما درست است، باید آن یک درصد احتمال ما را بهشتی کند و به جهنم نرویم؛ لذا من از همه و مخصوصاً جوان‌ها تقاضا دارم که در شبانه‌روز یک مرتبه یا دو مرتبه به فکر معاد باشید.

قرآن هزار و چهارصد آیه راجع به معاد دارد. هیچ چیزی در قرآن نداریم، به اندازه تذکر معاد و از این بیش از شش هزار آیه در قرآن، هزار و چهارصد تا مربوط به معاد و خصوصیات معاد است. نمی‌توانید در قرآن یک صفحه پیدا کنید که در آن صفحه، یادی از معاد آورده نشده باشد. البته پروردگار عالم این را مراعات کرده که هرکجا اسم بهشت را می‌آورد، بلافاصله اسم جهنم و هرکجا اسم جهنم را می‌آورد، بلافاصله اسم بهشت را می‌آورد، که این هم به ما می‌فهماند اگر بهشت می‌خواهیم خود ما و اگر جهنم می‌خواهیم دست خود ماست. مائیم که می‌توانیم بهشتی شویم و اعمال ما مبدل به بهشت شود. همان وقتی که در عالم برزخ هستیم، تا خدا خدایی می‌کند، این بهشت برزخی را داشته باشیم. اگر اعمال بد باشد و قابل شفاعت نباشد و بدون توبه برود و این اعمال را نکشد، آنگاه تا خدا خدایی می‌کند، جهنم می‌شود. مگر اینکه شفاعتی شامل حال ما شود که شیعه معمولاً بعد از آنکه پاک شد و آتش جهنم او را پاک کرد، یعنی اعمالی که فرستاده است، تمام و نابود شد، به واسطه شفاعت اهل بیت «سلام‌الله‌علیهم» به بهشت می‌رود و الا اعمالش دست و پایپیش است و اعمالش ملازم با اوست. اگر خوب است، بهشت و اگر بد است، جهنم.

این بحث ناقص است و باید بیش از اینها درباره‌اش صحبت کنم، اما بدانید در قرآن جدی است. بدانید بیش از صد آیه در قرآن در این باره صحبت کرده است. این جمله «يَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ»، «يَمَّا كَانُوا يَصْنَعُونَ» مانند آن در قرآن فراوان است. نمی‌گویند این جهنمی که خدا درست کرده مال تو و این بهشتی که خدا درست کرده مال تو؛ می‌فرماید بهشت تو دست خود توست و جهنم تو دست خود توست. نمازها و کمک به بینوایان برای تو بهشت می‌سازد و توجه داشته باشید برای خود بهشت تهیه کنید. این گناهان تو، حق‌الله‌ها و حق‌التاس‌ها وقتی روی هم انباشته شد، جهنم تو می‌شود. پس این را به واسطه توبه در دنیا نابود کنید. گناه هرچه بزرگ و هرچه فراوان باشد، توبه آن گناه را نابود می‌کند؛ لذا نمی‌شود کسی بگوید خدا مرا نمی‌آمرزد. گناه هرچه بزرگ و فراوان و اعمال هرچه انباشته روی هم باشد، اگر جداً توبه و تدارک کند، خدا می‌آمرزد و اما اگر توبه نکند، این جهنم هست. از همان وقتی که وارد قبر شد، هست: «الْقَبْرِ رَوْضَةً مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ أَوْ حَقْرَةً مِنْ حَقَرِ النَّارِ»

پیغمبر اکرم «ص» می‌فرماید: قبر یا گودالی از گودال‌های جهنم یا باغی از باغ‌های بهشت است. آن باغ را خود ساخته است و وارد آن می‌شود و حورالعین از او استقبال می‌کنند. آن جهنم را هم خود ساخته است و مار و عقرب از او استقبال می‌کنند. اما در دنیا قابل جبران است و شاید بیش از صد آیه در قرآن می‌فرماید توبه، توبه، توبه. تأکیدی که در توبه داریم در هیچ چیزی در قرآن نداریم. توبه هم خیلی آسان است و به راستی اگر خجالت‌زده شود از خدا از اعمال زشتش و اگر جداً از گذشته‌اش پشیمان شود، یک دانه اشک و یک خدا گفتن تمام اعمال بد را نابود می‌کند. اصلاً آب می‌کند و نابود می‌کند و هرچه اعمال متراکم روی هم باشد، توبه، آن اعمال را نابود می‌کند. لذا قرآن مرتب اصرار به توبه دارد و می‌گوید توبه کنید و الا پشیمان می‌شوید. در دنیا گره‌ها در اثر همین اعمال بد است و اگر در دنیا نفهمید، در روز قیامت می‌بینید که اعمال بد شما به صورت فوق‌العاده ناراحت‌کننده و به‌صورت دود و هُرم جهنم است و چاره‌ای به جز رفتن به جهنم نیست، مگر شفاعت اهل بیت(س) باشد و شفاعت اهل بیت «سلام‌الله‌علیهم» هم تناسب می‌خواهد.